

ตามรอยภูมิปัญญา??หมอฟันบ้านรักษากระดูก?

นำเสนอเมื่อ : 6 มิ.ย. 2552

องค์ความรู้หมอฟันบ้านรักษากระดูกที่กำลังจะถูกลืมเลือน
ทำให้นักศึกษาปริญญาโท สาขาหลักสูตรและการสอน รุ่นที่
6/2551 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ศูนย์ชุมพร
ได้รวบรวมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชุมพร ได้แก่
อำเภอเมืองชุมพร อำเภอท่าแซะและอำเภอบึงสามพัน
และนี่คือส่วนหนึ่งของเรื่องราวการเก็บข้อมูล
และขอคนพบองค์ความรู้ด้านหมอฟันบ้านที่มีความหมาย
ยิ่งนัก...

สืบค้นองค์ความรู้เชิงลึก

การศึกษาข้อมูลเชิงลึกหมอฟันบ้านเป็นกิจกรรมหนึ่ง
ซึ่งนักศึกษาได้รวบรวมข้อมูลการรักษาจากตัวหมอที่ทำการรักษาและจ
ากผู้ป่วยที่เคยได้รับการรักษามาแล้ว พอสรุปได้ดังนี้

หมอฟันบ้านรักษากระดูก จำนวน 4 คน ใน 3
อำเภอของจังหวัดชุมพร พบว่าเป็น เพศชาย
ได้รับการถ่ายทอดวิชาจากบิดา ซึ่งบิดาก็ได้รับการถ่ายทอดมาจากปู่
ยา ตา ยาย สืบทอดกันมาเป็นทอด ๆ
จากการศึกษาสามารถรวบรวมวิธีการของหมอฟันบ้านรักษากระดูก
ตามประเภทของผู้ป่วย เช่น ผู้ป่วย ขาหัก แขนหลุด ไหลหลุด
และกระดูกส่วนอื่น ๆ ของร่างกายที่หักหรือหลุด จากอุบัติเหตุ

ปัจจุบันนี้ผู้ป่วยที่มารักษาจะเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาจากโรงพยาบาล
มาแล้วแต่ยังไม่หาย จึงมาให้หมอฟันบ้านรักษาต่อ
แต่หากคนไข้มีแผลก็ต้องให้รักษาแผลจากโรงพยาบาลให้หายเสียก่อน

แล้วจึงค่อยรักษากระดูก

วิธีการรักษา หมอกระดูกพื้นบ้านจะใช้วิธีการจับ คลำ สัมผัสเบา ๆ ก็จะรู้ว่ากระดูกหักส่วนไหนของร่างกายบาง เช่น แขนหัก ขาหัก ข้อมือ นิ้ว สะโพกหลุด และไหปลาร้า เป็นต้น

กรณีกระดูกหักจะใช้ฝื่ออกไม้ในการพันมัดไว้และใช้น้ำมันมะพร้าว น้ำมันงา น้ำมันโครม และน้ำมันหมี ที่ทำขึ้นมาเองทาและนวด กรณีกระดูกไหปลาร้าหัก

หมอจะจัดกระดูกพันรักแร้เข้าไปที่ไหล่และพันไว้ไม่ให้กระดูกเกยกัน เพราะถ้ากระดูกเกยกันจะทำให้เจ็บและรักษาไม่หาย

พันฝื่ออกไว้ประมาณ 3 วัน จะแกะออกมาดูว่ากระดูกติดหรือยัง เพราะกระดูกสามารถเคลื่อนได้ หากกระดูกเคลื่อนต้องจัดกระดูกใหม่ แต่ถากระดูกแตกมาก ต้องไปให้หมอแผนปัจจุบันในโรงพยาบาลรักษา

ระยะเวลาในการรักษา มีปัจจัยต่าง ๆ

ที่ทำให้ระยะเวลาในการรักษาไม่เท่ากัน เช่น

1. อายุ ผู้ป่วยที่มีอายุมาก

การรักษาจะหายช้ากว่าคนที่อายุน้อย หรือเด็ก

2. การใช้งาน กระดูกส่วนใดที่ต้องใช้งานเป็นประจำ เช่น กระดูกแขน ขา เพราะต้องมีการเคลื่อนไหว จะใช้เวลา 20 - 30 วัน

3. ผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาต้องอยู่นิ่ง ๆ

โดยไม่ขยับเขยื้อนมากนัก รักษาประมาณ 15 วัน

4. กระดูกสะโพกหลุด รักษาประมาณ 10 วัน

ส่วนมากสาเหตุการหลุดก็มาจากการลื่นล้ม ที่มีการกระแทกอย่างรุนแรง

อาหารต้องห้ามหรืออาหารแสลง ได้แก่

อาหารประเภทหมักดอง เช่น ผักกาดดอง หน่อไม้ดอง เป็นต้น ไข่ กลวยสุก

อาหารต้องห้ามเหล่านี้หากรับประทานเข้าไปจะทำให้มีอาการบวม ปวด และเจ็บบริเวณที่ทำการรักษา

ผลของการรักษา จากการสอบถามผู้ป่วยที่เคยได้รับการรักษา ผลปรากฏว่าหายทุกคน แต่จะช้าหรือเร็วนั้นก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ

ดังที่กล่าวมาแล้ว

การยกครูในการรักษา จำนวนเงินที่ใช้ในการยกครูเล็กน้อย
หมอมแต่ละคนจะไม่เท่ากัน เช่น 25 บาท หรือ 6 สลึง

บางคนไม่เรียกรองตามแต่จะให้

เงินจำนวนนี้จะนำไปใช้ที่นอกเหนือจากการทำบุญแล้ว

และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้กับครูบาอาจารย์

เชื่อมโยงสู่สิ่งดีๆ ในชุมชน

จากองค์ความรู้เชิงลึกของหมอกระดุกพื้นบ้านทั้ง 4 คน
จะเห็นว่าหมอกระดุกพื้นบ้านจะมีความสำคัญกับชุมชนอย่างมากมาจน
นอกจากความสามารถในการรักษาโรคแล้วหมอกระดุกพื้นบ้านยังเป็นศู
นย์รวมสิ่งดี ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอีกมากมายหลายอย่าง
ซึ่งเกี่ยวของอยู่ในวิถีของการดูแลรักษาโรค

นอกจากการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแล้วยังสามารถเชื่อมโยงไป
สู่การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนได้รู้จักรักษาสิ่งดี ๆ

ไว้นานเท่านานในหลายๆ ดานต่อไปนี้

1. ดานความเอื้ออาทร

การรักษาโรคโดยหมอพื้นบ้านจะต้องยึดหลักความเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์
ที่เกิดทุกข์และช่วยเหลือให้เขาพ้นทุกข์โดยไม่คิดค่าตอบแทนการรั
ักษาผู้ป่วย

จะต้องทำด้วยความเต็มใจ
ไม่รังเกียจหรือแบ่งชั้นผู้ป่วยเป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนรู้จัก
การเอื้ออาทรต่อผู้อื่น

2. ดานศาสนา

หมอกระดุกพื้นบ้านเมื่อรักษาผู้ป่วยจนหายเป็นปกติแล้วจะแนะนำให้ผู้ป่วย
ไปทำบุญที่วัด เพื่อรำลึกถึงครูบาหม้ออาจารย์

3. ดานวัฒนธรรม

การทำพิธีไหว้ครูหม้ออาจารย์หมอพื้นบ้านจะต้องยึดถือปฏิบัติเป็น
ทุกปี ส่วนใหญ่หมอทุกคนจะทำพิธีไหว้ครูบาอาจารย์ในช่วงเดือน 6
ข้างขึ้น

โดยจะทำพิธีร่วมกับผู้ป่วยที่เคยใช้บริการแล้วหายจากอาการป่วย
ไม่ได้มาหมอมจะขอขมาแทนให้

4. ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

หมอพื้นบ้านเมื่อรักษาผู้ป่วยก็จะถ่ายทอดความรู้บางส่วนในการรักษาให้ผู้ป่วยและจะแนะนำไม่ให้ผู้ป่วยไปทำลายยาสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน โดยจะพูดให้ผู้ป่วยเห็นคุณค่าของสมุนไพร

เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของคุณค่าหมอกระดูกพื้นบ้านที่ควรค่าแก่การดำรงไว้ แต่ก็พบว่ายังมีปัญหาในหลายด้าน ได้แก่
ผู้ป่วยมีมากหมอให้บริการไม่ทัน

หมอมีอายุมากไม่ค่อยมีแรงในการให้บริการ

หมอมีเวลาให้คนไข้อยู่ในแต่ละวันเพราะต้องทำอาชีพอื่นด้วย
ค่าบริการที่ได้จากคนไข้มิสามารถเลี้ยงตัวหมอได้

ขาดหมอใหม่ๆ ที่ขึ้นมาแทนที่หมอเก่า

ซึ่งคนในชุมชนต้องรวมแรงรวมใจกันสืบทอดให้คงอยู่คู่ชุมชน
อย่างสอดคล้องกับการแพทย์แผนปัจจุบัน

เพื่อเป็นสุขภาวะที่ดีตลอดไป

ทีมงานนักศึกษาปริญญาโทมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
สาขาหลักสูตรและการสอน ศูนย์ชุมพร รุ่นที่ 6/2551

นางบุษบา แสนล้ำ

นางศรารัตน์ วิเศษสมบัติ

นางธัญญลักษณ์ ทองหยาด

นางศิริพร ตันยุชุน

นางสาวชนิภูคา เพชรแก้ว

นางสาวประนอม เตียทอง

นางมณีพรรณ เจริญจิต